

6 ŞUBAT 2023
DEPREMLERİNİN
BİRİNCİ YILI
DEĞERLENDİRMESİ

Bilim ve Teknik için
tmmob
var!

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Kocatepe Mahallesi Selanik Caddesi No:19/1 06420 Çankaya/ANKARA

Tel: (312) 418 12 75 · Faks: (312) 417 48 24
www.tmmob.org.tr · tmmob@tmmob.org.tr
facebook.com/tmmob1954 · twitter.com/tmmob1954

Ülke tarihimizin en büyük depremlerinden biri olan 6 Şubat depremleri geniş bir coğrafyayı etkileyerek 11 ilimizde yıkıcı sonuçlar yaratmıştır. Bu depremlerde yıkımın en ağır hissedildiği Hatay ilimiz 20 Şubat tarihinde bir depremle daha sarsılmıştır.

Resmi açıklamalara göre 53 bin 537 kişinin hayatını kaybettiği depremlerde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının açıklamalarına göre 39 bin 441 bina deprem anında yıkılmış, yıkılan binalarla birlikte 271 bin 892 bina ise aldıkları hasarlar nedeniyle kullanılamaz hale gelmiştir. Depremde yaşanan kayıplara ve yıkımlara ilişkin tüm veriler aradan geçen bir yılın sonunda henüz açıklanmış değildir.

6 Şubat depremleri başta deprem olmak üzere yaşanan onca doğa kaynaklı afetten hiçbir ders alınmadığını, hem merkezi idarenin hem de yerel yönetimlerin depreme hazırlıklı olmak adına yapılması gereken hiçbir çalışmayı yapmadıklarını en acı şekilde gözler önüne sermiştir.

Çöken binaların altında kalıp kurtarılmayı bekleyen vatandaşlarımız devletin ilgili kurumlarının koordine olamaması, arama kurtarma çalışmalarının sağlıklı yürütülememesi nedeniyle göz göre göre can vermiştir. Hayatta kalmayı başaranlarsa tek kelimeyle kaderleriyle baş başa bırakılmıştır.

Doğal afet durumlarında devletin hızlı ve aktif müdahalede bulunabilmesi için kurulmuş olan Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı'nın (AFAD) hemen hiçbir ciddi hazırlığının olmadığı ortaya çıkmıştır. Depremden etkilenen kentlerde ilk iki gün hiçbir alanda organize bir çalışma yürütülmemiş, kriz merkezi kurulmamış, arama-kurtarma çalışmalarına başlanmamıştır.

Yerel yönetimlerin, madencilerin, kolluk kuvvetlerinin, arama-kurtarma konusunda uzman STK gönüllülerinin ve vatandaşlarımızın iyi niyetli çabalarına karşın, özellikle ilk 72 saatte etkin ve koordineli müdahale konusunda kamu otoritesinin eksikliği, arama-kurtarma ekiplerin sayıca yetersizliği, yanı sıra gerekli donanıma sahip yetmiş

eleman, iş makinesi, vinç ve jeneratör vb. ekipman ve teknolojik donanım eksikliği yetersizliği enkaz altında kalan insanlarımıza çok geç ulaşılmasına ve ölümlerin inanılmaz boyutlarda artmasına neden olmuştur.

AFAD'ın ve valiliklerin demokratik kitle örgütleri hatta belediyelerle dahi yeterli koordinasyon ve işbirliği içinde olmaması nedeniyle bölgeye giden sivil arama kurtarma ekipleri, sağlık çalışanları ve yardım kuruluşları etkin bir çalışma yürütememiştir.

Doğal afetlerde dayanışma faaliyetlerinde bulunması gereken Kızılay ise, ilk günlerde afet illerine gitmemiş, sonrasında kamuoyuna da yansdığı üzere yardım kuruluşlarına çadır, gıda malzemesi ve su satmıştır. Soğuk kış günlerinde depremzedelerin barınma, ısınma, giyecek, yiyecek başta olmak üzere en temel insani ihtiyaçları ancak deprem illerine ilk ulaşan gönüllü demokratik kitle örgütlerinin oluşturduğu dayanışma çalışmaları ile karşılanabilmektedir.

Deprem bölgesindeki telekomünikasyon şebekesinde yaşanan büyük yıkım, haberleşmenin önemli ölçüde kesilmesine yol açarken, depremin üzerinden günler geçtikten sonra bile pek çok yerleşimde mobil iletişim ve internet bağlantısı kurulamamıştır.

Depremin yol açtığı iletişim kesintileri, kişi ve kurumların birbirleriyle bağlantı kuramamasının ötesinde, arama-kurtarma çalışmalarını engellemiş, enkazlardan gelen yardım isteklerinin duyulamadığı için karşılanamamasına ve can kayıplarının artmasına yol açmıştır.

Deprem sonrasında karşı karşıya kalınan en acı ve çaresizlik dolu durumlardan biri de yıkılan binalardan çıkarılan cenazelere ilişkindir. Bölgedeki cenazeler günlerce sokakta bekletilmiş, çoğu kimlik tespiti yapılmadan, örnek alınmadan ve bazen toplu olarak defnedilmiştir. Cenazelerin örnek alınmadan defnedilmesi ise tüm bu bulguların yok olmasına ve ileride olası hukuksal süreçlerde ciddi hak kayıplarının yaşanmasına neden olmuştur.

Üzerinden koskoca bir yıl geçmesine karşın depremlerde ne kadar can kaybı yaşandığı, ne kadar kişinin kayıp olduğu, ne kadar vatandaşımızın engelli bireyler haline geldiği gibi sorular halen belirsizliğini korumaktadır.

Resmi açıklamalara göre depremden etkilenen illerde 350 çadır kentte toplam 645 bin çadır kurulmuştur. Çadır kentlerde yaklaşık 2,5 milyon kişi barındırılmıştır. Bugün gelinen noktada 414 konteyner kentte 215 bin 224 konteyner kurulumu yapılmış ve geçici barınma alanlarına 691 bin depremzede yerleştirilmiştir. Deprem bölgesinde kurulan geçici barınma alanları ulusal ve uluslararası standartlara uyulmaması nedeniyle altyapı hizmetleri bakımından yetersiz kalmıştır. Hızla kurulan geçici barınma alanlarında insani gereksinimler dikkate alınmamış, salt kapalı alanlar oluşturma anlayışı egemen olmuştur.

Hatay

Hatay

Deprem bölgesindeki 11 ilimizde enkaz kaldırma çalışmaları, atık taşıma ve bertaraf işlemleri de bilimsel ve teknik kurallar çerçevesinde ve bir plan dâhilinde yürütmemiş, atık yönetimi kaosa dönüşmüştür. 14 Mayıs genel seçimleri öncesi depremin yarattığı olumsuz etkiyi dağıtmak isteyen iktidar, içerisinde yer alan ağır metal, asbest, tehlikeli kimyasal ve toksik içerikleri göz ardı ederek enkazları plansız bir şekilde alelacele kaldırmaya çalışmıştır. Deprem sonrası ortaya çıkan enkaz (inşaat ve yıkıntı atıkları), doğru bir şekilde bertaraf edilemediği için yeraltı sularımız, tarım arazilerimiz, bitki örtümüz ciddi anlamda zarar görmüştür.

Enkaz kaldırma çalışmaları devam ederken

Depremın yıkıcı etkisi başta Antakya olmak üzere şehirlerimizdeki kültür mirasımızı da yerle bir etmiştir. Ancak bizim açımızdan değinilmesi gereken husus, sit alanlarındaki enkaz kaldırma çalışmalarında iktidarın, binlerce yıllık kültür mirasını ve kentlerin hafızasını, kültür ve inanç mozaği olan yapıları yok eden yaklaşımıdır.

Enkaz kaldırma çalışmaları sırasında ağır iş makinelerinin, "kültür yıkıntısı" olarak nitelendirilen enkazlar üzerinde çalışması, korumak gerektiği hususunda tüm kurumların uzlaştığı değerlerin yok olmasına neden olmuştur. Ayrıca yapıların zemin katları üzerinde çalışan ağır iş makineleri zemin kotunun altında hem kendi dönemlerine hem de kendinden önceki dönemlere ait mahzenleri ve bodrum katları, su kuyuları ve sarnıçları olan birçok yapıya zarar vermiştir.

Hatay

Depremin gerekleŖtiđi iller Türkiye geneline göre ortalama gelirin ve sosyo-ekonomik kalkınma düzeyinin daha dŖk olduğu bölgelerdir. Bölgede istihdam oranı dŖk, kayıt dıŖılık yüksek ve iŖgcnn niteliği dŖktr. Bölgedeki bazı ilçeler Türkiye genelinde en yüksek yoksulluk oranına sahiptir.

Hatay

Depremin gerekleŖtiđi iller Türkiye geneline göre ortalama gelirin ve sosyo-ekonomik kalkınma düzeyinin daha dŖk olduğu bölgelerdir. Bölgede istihdam oranı dŖk, kayıt dıŖılık yüksek ve iŖgcnn niteliği dŖktr. Bölgedeki bazı ilçeler Türkiye genelinde en yüksek yoksulluk oranına sahiptir.

Hatay

Depremle birlikte deprem illerinde; kitlesel işsizlik, istihdam yetersizliği, kayıt dışı istihdamda artış, sosyal güvenlik açıkları gibi durumlar açığa çıkmış, hane halkı yoksulluğunun artmıştır. Konut ve işyerlerinin yıkımı ya da ağır hasarlı olması, buna bağlı olarak kiralardaki aşırı artış insani barınma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Deprem bölgesinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının koordinasyonunda gerçekleştirilen bina hasar tespit çalışmaları tamamlanmıştır. Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre acil yıkılacak, ağır hasarlı, yıkık, orta hasarlı konut sayısı 311 bin 333 buna karşılık gelen bağımsız bölüm sayısı ise 848 bin 110'dur.

KİMAL	BİNA SAYISI	BAĞIMSIZ BÖLÜM
HASARSIZ	1.313.096	3.551.335
AZ HASARLI	644.933	2.029.883
ORTA HASARLI	43.746	165.533
AĞIR HASARLI	206.907	500.339
YIKIK	39.441	103.755
ACIL YIKILACAK	21.237	78.483
TESPİT YAPILMADI	106.807	180.080
TOPLAM	2.376.167	6.609.408

TOPLAM:	
TOPLAM BİNA SAYISI	2.376.167
TOPLAM BAĞIMSIZ BÖLÜM	6.609.408
TOPLAM ACIL+AĞIR-YIKIK-ORTA BİNA	311.331
TOPLAM ACIL+AĞIR-YIKIK-ORTA KONUT SAYISI	674.164
TOPLAM ACIL+AĞIR-YIKIK-ORTA TİCARETHANE SAYISI	115.359
TOPLAM ACIL+AĞIR-YIKIK-ORTA AHIR VE SAMANLIK SAYISI	24.672
TOPLAM ACIL+AĞIR-YIKIK-ORTA DİĞER HANE SAYISI	33.915

Hasar tespit çalışmalarında değerlendirme kriteri, hasar tespitinin yapısal elemanlar üzerinden gerçekleştirilmesi olarak benimsenmiştir. Ancak yaşadığımız depremde birçok örnekte gördüğümüz üzere "hasarsız veya az hasarlı" olarak sınıflandırılan birçok bina, yapısal olmayan hasarlar sebebiyle vatandaşların geri dönmesine uygun değildir.

Öte yandan Bakanlık yıkılan veya hasar alan binalara ilişkin kaç binanın imar affından faydalandığı, kaç binanın yapı denetim kanununu çerçevesinde denetlendiği, kaçının 2000 yılı öncesi kaçınınsa 2000 yılı sonrası inşa edildiği gibi verileri de kamuoyuyla paylaşmamıştır.

Kahramanmaraş

Adıyaman

Bilimsel ve teknik araştırmalar ağır yıkımın en önemli nedenlerinin yapısal tasarım, yapım ve denetim süreçlerindeki eksiklikler ve hatalar olduğunu göstermektedir.

İç içe geçmiş ve birbirleriyle etkileşim içinde olan bu süreçlerin sağlıklı işletilmemesi, başta merkezi ve yerel yönetimler olmak üzere depreme dayanıklı bina üretim sürecinde rolü olan bütün kurumların ve bireylerin kolektif olarak sorumlu olduğu süreçlerdir.

Bu noktada ifade etmek gerekir ki, Birliğimizin ve bağılı odalarımızın yıllardır dile getirdikleri genelde ülkemizin özelde ise bölgenin depremselliği görmezden gelinerek yapılan kent planlamaları, yerel yönetimlerde belediye meclisleri tarafından bilim ve tekniğin ilkeleri göz ardı edilerek yapılan plan tadilatları, kamusal denetimin gereği gibi yerine getirilememesi, kaçak yapılaşma kentlerimizi beton yığınlarına dönüştürmüő durumdadır. 22 yıldır iktidarda olan AKP'nin kentsel dönüşüm adı altında yürüttüğü rant odaklı politikalar, çıkardığı imar afları ve yerel yönetimlerin çözüme yönelik çabalarını görmezden gelmesi de sorunun giderek derinleşmesine ve çözümsüzlüğe neden olmaktadır.

2002 yılından bugüne kadar tam 9 defa imar affı yasası çıkarılmıştır.

Son olarak 2018 yılında çıkarılan imar affı ile İmar Kanununa aykırı olarak, hiçbir ruhsat sürecine girmemiş veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak inşa edilmiş, planlama, projelendirme ve uygulama süreçlerinde mimarlık, mühendislik hizmeti almamış her türlü yapıya sadece sahiplerinin beyanı ile hem hukuki geçerlilik hem de toplum nezdinde de meşruluk kazandırılmıştır.

Hatta önceki imar aflarına göre çıta bir adım daha yükseltilerek sermaye çevrelerinin çıkarları korunmuş, hukuka aykırı olduğu yargı kararları ile kesinleşen, yıkılmasına veya para cezası uygulanmasına hükmedilen inşaat projeleri bilinçli bir tercihle meşrulaştırılmıştır.

Adana'da 59 bin 247, Adıyaman'da 10 bin 629, Diyarbakır'da 14 bin 719, Gaziantep'te 40 bin 224, Kahramanmaraş'ta 39 bin 58, Kilis'te 4 bin 897, Malatya'da 22 bin 299 Osmaniye'de 21 bin 107, Şanlıurfa'da 25 bin 521, Osmaniye'de 21 bin 107, Hatay'da 56 bin 464 olmak üzere depremin etkilediği 10 ilde 294 bin 166 binaya imar affi kapsamında yapı kayıt belgesi verilmiştir.

Bu anlamda adını doğru koymak gerekir. Deprem nedeniyle yaşadığımız bu acılar takdiri ilahi değil takdiri siyasidir.

Bilinmelidir ki 6 Şubat depremlerinin sonuçların bu kadar ağır olmasının temel nedenleri devletteki neoliberal dönüşüm politikalarıdır; kamu hizmetlerinin piyasaya açılmasıdır; özelleştirmelerdir; devletin bir şirket gibi yönetilmesi, iktidarın tüm ülkeyi adeta bir rant alanı olarak görmesi ve üç beş inşaat şirketine peşkeş çekmesidir.

Yaşanan bu ağır tablonun en önemli aktörü olan siyasi iktidar, ilerleyen süreçte de ekolojik yıkım ve talan politikalarına devam etmiştir.

İktidar genel seçimler öncesinde ise hiç utanmadan depremi bir siyasi rant olarak kullanmış, depremzedelerin bir yıl içinde kalıcı konutlara yerleştirileceği gibi akıldışı vaatlerle oy devşirmeye çalışmıştır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan depremin hemen ardından 8 Şubat'ta yaptığı açıklamada; "... hedefimiz inşallah bir yıl içerisinde aynen diğer felaketleri yaşadığımız illerde nasıl hemen Toplu Konut İdaresi olarak bu operasyonları yaptıysak, gerçekleştirdiysek aynı şekilde Kahramanmaraş ve diğer 9 ilimizde de bunları gerçekleştireceğiz. Zira biz vatandaşlarımızın asla sokakta kalmasına müsaade edemeyiz." diyerek depremzede vatandaşlarımızın bir yıl içinde kalıcı konutlara yerleştirileceğini ilan etmişti.

Erdoğan 20 Şubat'ta yaptığı açıklamada ise depremin ağır hasar verdiği 11 kentte TOKİ'nin 199 bin 739 konutun inşasına hemen başlayacağını bildirdi. Erdoğan, açıklamasında, köy evleri ile birlikte yapılacak toplam konut sayısının 270 bini bulacağını söylemişti.

Buna göre depremzedeler için TOKİ eliyle ilk etapta Kahramanmaraş'ta 45 bin 67, Malatya'da 44 bin 770, Hatay'da 40 bin 426, Adıyaman'da 25 bin 882, Gaziantep'te 18 bin 544, Osmaniye'de 9 bin 550, Diyarbakır'da 6 bin, Elazığ'da 3 bin 750, Şanlıurfa'da 3 bin, Adana'da 2 bin 200 ve Kilis'te 250 konut olmak üzere toplam 199 bin 739 konut inşa edilecekti.

Köylerde ikamet eden, evleri yıkılan veya acil yıkılacak durumda olan depremzedeler için de Malatya'da 17 bin 990, Hatay'da 15 bin 59, Kahramanmaraş'ta 13 bin 16, Adıyaman'da 9 bin 896, Gaziantep'te 9 bin 536, Diyarbakır'da 2 bin 927, Şanlıurfa'da 2 bin 81, Kilis'te 1002, Adana'da 701, Elazığ'da 386 olmak üzere toplam 73 bin 972 köy konutu inşa edilecekti.

Bu kapsamda köy evleri ile birlikte toplamda 270 bini bulan deprem konutları için çok sayıda şirketle protokol yapıldı.

Depremin üzerinden bir yıl geçti. Kalıcı konutların söz verildiği gibi bir yıl içinde tamamlanamadığı çok açıktır.

Deprem gören Malatya ilimizde bir yıl içinde 44 bin 770 konut, 17 bin 990 köy evi yapılması öngörülmüştü. Malatya Valisinin 24 Ocak 2024 tarihinde basına yaptığı açıklama "Malatya genelinde şubat ayının başlarında 5 bin 100 civarında TOKİ konutumuz kuraya hazır olacak. 7 bin 700 de köy konutu ihale edilmişti, bunların 3'te 1'ine ancak başlayabildik, ihalesi yapıldı. Bunlardan da 1000 civarında konut bir ay içerisinde teslim edilmiş olacak." şeklindedir.

Kahramanmaraş ilimizde bir yıl içinde 45 bin 67 konut, 13 bin 16 köy evi yapılması planlanmıştır. Malatya Valisi ise 30 Eylül 2023 tarihinde "TOKİ kanalımızda bizim şu anda 20 bin konutumuzun inşası devam ediyor. Bunlar şehir merkezlerinde. Bunlardan 8 binini yılsonuna kadar teslim alıp hak sahibi vatandaşlarımıza dağıtmayı planlıyoruz. 10 bin civarında da kırsal konutumuzun şu anda yapımı devam ediyor. Bunlardan da 1800'ü yılsonuna kadar tamamlanarak vatandaşlarımıza dağıtılacak." şeklinde bir açıklama yapmıştır.

İçişleri Bakanı tarafından 2 Şubat 2024 tarihinde yapılan açıklamaya göre deprem bölgesinde tamamlanan 41 bin deprem konutu ve 5 bin köy evi kura çekimi ile depremzedelere teslim edilmesi planlanmaktadır.

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere iktidar bir yıl içinde tamamlanması öngörülen konutların sadece %18'i tamamlanabilmiş durumdadır. Bu durumda depremden zarar gören vatandaşlarımız en iyimser tahminle 5 yıl içinde kalıcı konutlara yerleştirilebilecektir. Geçtiğimiz yıl genel seçimlerin bu yıl da yerel seçimlerin iktidar üzerindeki baskısı dikkate alındığında bu sürenin çok daha fazla uzayacağı öngörmek mümkündür.

Deprem bölgesinde deprem öncesinde maden ocakları ve enerji santralleri için ÇED (çevresel etkileri değerlendirme) raporu alamayan firmalar, deprem sonrasında ilan edilen OHAL'i fırsat bilerek çevre bakanlığının oluru ile maden ocakları ve enerji santrallerini kurmuştur.

6 Şubat Depremleri sadece konut alanları üzerinde etkili olmamış, ekonomik olarak da bölgesel ölçekte yıkım yaratmış, toplumun her kesimini derinden etkilemiştir. Ekonomik olarak ayağa kaldırılamamış kentlerde sağlıklı kentsel işleyişlerin sürdürülebileceğini beklemek eşyanın doğasına aykırıdır. Bu nedenle yapılması gereken bölge ve kent ölçeğinden başlayarak planlama sürecinin bir an önce devreye sokulmasıdır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki yeniden inşa salt yapım sürecinden ibaret de değildir. Bir kenti tasarlamak ve yıkım yaşamış bir kenti ayağa kaldırmak bilimin ve teknolojinin ilkeleri çerçevesinde kapsayıcı bir çalışma gerektiren ve sorumluluk anlayışıyla yürütülmesi gereken bir iştir.

Kent ölçeğinde yıkılmış bir şehrin sorunları ancak kent bütünlüğüne yönelik yapılabilecek yapılacak bir planlama çalışması ile çözülebilir. Ancak Bakanlık rezerve alan adı altında kentlerimizi hala parçacı bir anlayışla planlamaya çalışmaktadır.

Siyasi iktidarın yaklaşımları bizimle aynı fikirde olmadığını açıkça göstermektedir. Bunun en son örneği 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Kanununda yapılan değişikliklerdir.

09.11.2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7471 sayılı Kanun ile başta 6306 sayılı Kanun, olmak üzere birçok kanunda değişiklik yapılarak depreme hazırlık amacına değil, yurttaşların hakları yok sayılma pahasına **şehrin değerli alanlarını yıkıp yeniden inşaat rantı yaratmaya yönelik** bir yasa yürürlüğe konulmuştur.

Yapılan değişiklikle geçmişte çoğunlukla kamu mülkiyetinde olan boş araziler rezerv yapı alanı olarak ilan edilirken **üzerinde yerleşim mevcut olsa dahi** herhangi bir yer, eviniz, oturduğunuz sokak, ikamet ettiğiniz mahalle rezerv yapı alanı olarak belirlenebilir, tapulu evlerinizden çıkarılabilir ve mülkünüz "gelir ve hasılat getirecek her türlü uygulama" için kullanılabilir duruma getirilmiştir.

Devletin, mülkiyet hakkına sahip olan insanları borçlandırarak başka semtlere göndermesi, vatandaşlarına kendi eliyle tehcir uygulaması anlamına geldiği gibi, yerinden edilen insanların, borçlarını ödeyememeleri durumunda maliki oldukları taşınmazların hazineye devredilmesi ve tapularına el konulması mülkiyet gaspına neden olacaktır.

Mevcut yasada **riskli yapı tespiti, tevhit, ifraz, binanın yeniden yapılması, müteahhide verilmesi, sözleşme yapılması ve yıkım gibi hayati kararlara ilişkin** tüm başvuru ve işlemlerde karar yeter sayısı, arsa payının 2/3 oranında iken, değişiklik ile bu oran salt çoğunluğa yani %50+1'e indirgenmiştir. Bu durumda karara katılmayanlar ve azınlık durumunda kalanların itirazları tamamen yok sayılmış, bina salt çoğunluk kararıyla tahliye edilip yıkılırsa onay vermeyen tarafta kalan maliklerin mülklerinin, onay veren mülk sahiplerine satılabilmesinin ve alan çıkmaması durumunda ilgili Bakanlığın rayiç bedel üzerinden konutu kamulaştırabilmesinin önü açılmıştır.

Yasa değişikliğine göre Bakanlık, binasının riskli olduğunu düşünen ancak binanın yıkım ve yeniden inşa süreci sonrasında ortaya çıkacak maliyeti karşılayacak gelire sahip olmayan vatandaşların mülklerine ise ortak olabilecek, gerekmesi durumunda borçlandırabilecek ve borcunu ödeyemeyenlerin mülklerinin tamamına el koyup (mirasçılara devir hakkı olmaksızın) salt "oturma izni" verebilecektir.

İktidarın "**istediği kentin istediği bir bölgesini riskli alan olarak ilan edip derhal yıkıma başlama ve rantta kavuşma**" arzusu o denli ölçüsüzdür ki; Yasa değişikliğinde vatandaşın muvafakati olmasa bile kolluk kuvvetleri müdahalesiyle konuta zorla girilmesi ve resen işlem yapılması öngörülmüştür. Yasa değişikliği ile yapının riskli olup olmadığının tespitinin yanı sıra yapının tahliyesi ve yıkım aşamalarında da kolluk kuvvetlerinin zorla yurttaşların evine girebilmesine, eşyalarını tahliye edebilmesine ve evini yıkabilmesine olanak sağlanmıştır.

Bilindiği üzere mülkiyet hakkı, bir mal üzerinde kişiye en geniş tasarruf yetkisi veren temel haklardan biridir. Kamu yararı bahane edilerek yapılan uygulamaların kuralsız olması mümkün değildir.

Toplumun geniş kesimlerinin en temel anayasal haklarını tehlikeye atan ve adil dengeyi ortadan kaldıran söz konusu yasa değişikliği, mülkiyet, özel yaşam ve konut dokunulmazlığı haklarını açıkça ihlal etmiştir.

Mevcut durumda dahi ciddi sorunlar taşıyan 6306 sayılı Yasa yapılan değişiklikle milyonlarca yurttaş mülksüzleştirilmek için yasal bir kılıf niteliğine bürünmüştür.

Depremde sadece insanlarımız değil hukuk sistemi de enkaz altında kalmıştır.

Dava açma maliyetlerinin yüksek olması, kamu görevlileri de dâhil olmak üzere tüm sorumluların yargılanmaması ve uzun yargılama süreleri nedeniyle yurttaşlarımız hak arama ve hukuksal süreçleri işletme ile ilgili ciddi güvensizlik yaşamaktadır. Hukuka olan güvensizlik davaların açılmasında ve hak arayışlarında sayısal olarak gözle görülebilir bir düşüşe neden olmuştur.

Deprem bölgesinde yıkılan ya da üzerinde imara aykırı olarak değişiklik yapılan binalarla ilgili sorumlulukları bulunan kişilerle ilgili yürütülen soruşturmalarda 2 bin 622 şüpheli hakkında soruşturma başlatılmıştır. Adıyaman'daki İsis Otel, Kahramanmaraş'taki Ezgi Apartmanı ve Sait Bey Apartmanı gibi simge davalarda denetim görevini eksik yapan kamu görevlilerine "tali kusur" verilirken İçişleri Bakanlığında bu kişilerle ilgili soruşturma izni çıkmamıştır.

Yıkılan binalarda sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında denetim görevini ihmal ettiği iddiasıyla şimdiye kadar açılmış bir dava bulunmamaktadır.

Eksik malzeme kullanılmış, tekniğine uygun olarak yapılmamış yapıların sorumluları elbette cezalandırılmalıdır. Ancak sadece birkaç müteahhit ve birkaç teknik elemanı cezalandırarak süreci kapatmak, gözlerimizi gerçeğe kapatmaktan başka bir amaca hizmet etmeyecektir.

Sistem aynı şekilde işlediği sürece, cezalanan birkaç suçlu yerine yeni suçlular üreyecektir.

Aslolan burada bir sorumlular zincirinin var olduğu bunun da toplumun en üst katına kadar uzandığı gerçeğidir.

Deprem felakete dönüşmesinin esas sorumluları; Planlı kalkınma, sanayileşme ve tarımsal üretimin artırılmasından tamamen uzaklaşarak ülke ekonomisini arazi rantı üzerine temellendiren, İnşaat sektörünü de bu temelin üzerine oturtanlardır.

Konutu halkın gereksinimi ve barınma hakkı olarak değil ekonominin en önemli ticaret aracı yapanlardır. Konutu sosyal ve ekonomik güvence haline getirenlerdir.

Arazi üzerinden şekillenen kent rantını merkezi ve yerel düzeyde paylaşanlardır.

Deprem riski yüksek bir bölge olan ülkemizin aktif fay hatlarını, dere yataklarını ve taşkın alanlarını, nehir deltalarını, tarım alanlarını, ormanları, sit alanlarını, deniz doldurularak kazanılan alanları bilimi ve tekniğin gereklerini göz ardı ederek yapılaşmaya açanlardır.

Bu amaçla birçok kanundaki koruyucu hükümleri yasa değişiklikleriyle ortadan kaldıranlardır.

Bu riskli alanlara yapılan kaçak ve denetimsiz yapıları ıslah imar planı, imar affı vb. uygulamalarla teşvik edenlerdir.

Kuruluş yasası gereği, planlama, mühendislik ve mimarlık alanlarında yürütülen hizmetlerin teknik kurallara, standartlara, yönetmeliklere uygunluğunu denetleme amacıyla kurulmuş olan kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşu olan TMMOB'yi yapı denetim süreçlerinden tamamen dışlayanlardır.

Hazırlanan raporları görmezden gelenler, açtığımız davalar sonucu verilen yürütmeyi durdurma kararlarını dahi uygulamayanlar, aksine TMMOB'yi kapatmak, etkisiz kılmak için yasa üzerine yasa hazırlayanlardır.

Yaşanan yıkım ve ölümler, üretim ekonomisinin yerini rant ekonomisinin aldığı, arazi rantı üzerine kurulu sosyo-ekonomik ve siyasi tercihin kaçınılmaz sonucudur. Bu tercih sonucu, bilim ve teknoloji hiçe sayarak doğru olmayan alanlarda ve doğru olmayan zeminlerde yerleşim kararları alanlardır.

Bu yanlış kararın ardından hatalı ve denetimsiz yapı üretim sürecine göz yumanlardır.

Bu acıların bir kez daha yaşanmasını istemiyorsak;

Deprem bölgesindeki kaçak yapıları imar aflarıyla yasalaştıran siyasiler yargılanmalı hesap vermelidir.

İmar mevzuatına aykırı olarak ve ayrıcalıklı imar aflarıyla uygun olmayan yer ve zeminlerin yapılaşmasına izin veren merkezi ve yerel yöneticiler yargılanmalı ve hesap vermelidir.

Mevcut yasaları bile çiğneyerek kaçak ve mühürlenmiş yapıların açılış törenlerine, mahkeme kararlarıyla ruhsatları iptal edilmiş yapıların temel atma törenlerine katılan siyasiler yargılanmalı ve hesap vermelidir

Sahillerin, dolgu alanlarının, tarım topraklarının, su havzalarının, meyve bahçelerinin, ormanların, dere yataklarının, sazlık ve bataklık alanların yapılaşmasına izin veren tüm siyasal suçlular hesap vermelidir.

Bilim ve Teknik için
tmmob
var!